

## TAKÁCS TÍMEA

ELTE BTK

Irodalomtudományi Doktori Iskola

eftimea@gmail.com

### **„EZ AZ ÉGRŐL BESZÉL, AZ A FÖLDRŐL, / MÉGIS SZÖVETSÉGESEK”**

#### **Az induló Szabó Lőrinc és Sárközi György kapcsolata**

Anton Straka fekete noteszében Szabó Lőrinc mellett Sárközi György neve is egy lapon említődik a jelenléti íven vagy kultúresteken elhangzó versek szerzőinél. Szabó Lőrinc kötődése a péntek estékhez és azokon való részvétele világos, de hogyan kapcsolódott Sárközi György ezekhez az alkalmakhoz és mi volt a szerepe rajtuk? Hogyan alakult Szabó Lőrinc és Sárközi György ezt az időszakot megelőző pályája és egymáshoz való viszonya? Szabó Lőrinc és Sárközi György nevét nemcsak a kultúrestek emlékei kötik össze. Pályájuk szinte egyszerre indult. Inspiráló, versengő, örökös vitapartnerei voltak egymásnak, melyek egy momentumát Szabó Lőrinc *A bazilikában zúg a harang* című vers hatásosan és hitelesen ragadja meg. A nagy háború után jelentkező írónemzedék törekvéseiben szövetségesre letek a másikban, erről árulkodik a Babitscsal folytatott nemzedékvitában való aktív részvételük, illetve közös folyóiratbeli tevékenységük. Bár barátságukat nem hagyta érintetlenül a kor (zsidókérdés) és később az utókor (Szabó Lőrinc pere) kegyetlensége, publicisztikai írásaik is tanúskodnak a másik pályájának nyomon követéséről, szakmai értékeléséről, valamint a sorok és a hangnem mögött húzódó szolidaritásról. Személyes dokumentumok és levelezések tanúságait is felhasználva, jelen tanulmány Sárközi György péntek estéken való részvételének, illetve Szabó Lőrincsel való kapcsolatának és pályájuk indulásának felvázolására tesz kísérletet, további kutatásokra hívva az olvasót.

*Kulcsszavak:* magyar irodalom, nemzedékvíta, irodalmi élet

#### **[„PÁRTATLANSÁGOT A KULTÚRÁBAN” – A PÉNTEK ESTÉK]**

Anton Straka Karel Čapek prágai szalonjának mintájára Budapesten, az Amerikai úti szolgálati villájában rendezett péntek estjein legközelebbi magyar

barátai, Szabó Lőrinc és József Attila mellett többek között Benedek Marcell, Féja Géza, Kodolányi János, Illyés Gyula, Remsey Jenő és Zelk Zoltán is jelen voltak, melyről a fekete notesz viszonylag következtetlenül vezetett listái és feljegyzései is tanúskodnak (CSOMA 2003). Egyes korabeli beszámolók szerint Halász Gábor és Szerb Antal is megfordult az esteken (CSOMA 2003) és magától értetődve folytatnánk az iménti sort Sárközi Györggyel, akit 1933. november 18-án szintén megemlíti a fekete notesz egy jelenléti íve (CSOMA 2003). Szabó Lőrinc és Sárközi György is jelen volt azon az esten, melyről Straka egy József Attilához írt leveléből tudni lehet. Josef Horát várták, akinek verseiből a *Cseh és szlovák költők antológiájába* József Attila fordított. A Straka által 1934. április 29-ére szervezett magyar kultúresten az előadások mellett többek között (Ady Endre, Babits Mihály, Juhász Gyula, Tóth Árpád, Illyés Gyula, Gulyás Pál) Szabó Lőrinc és Sárközi György versei is elhangoztak. További bizonyosság a Sárközi Györggyel való kapcsolatra az is, hogy Straka a *Válasz* című folyóirat szerkesztőivel is tartotta a kapcsolatot, akik szintén vendégei voltak a péntek estéknek (CSOMA 2003). A *Cseh és szlovák költők antológiájának* egyes darabjai pedig reklámcélt is szolgálva, olvashatók lettek a folyóiratban. A harmincas évek elejének ez a pezsgő irodalmi szalonja, a különböző közép-európai nemzetiségek közötti egység és béketeremtés célja, a „pártatlanságot a kultúrában” jelszava találkozott a fentebb említett művészek álláspontjával. Mintha Szabó Lőrincéhez hasonlítható tudásszomj és megismerésvágy fűtené Straka alábbi mondatát: „Minden érdekel, ami ténylegesen érték, tekintet nélkül arra, vajon az illető jobb vagy baloldali-e, klasszicista, szürrealista, dekadens vagy bármi más” (CSOMA 2003: 32). Sárközi György a *Válasz* szerkesztésének átvállalásával, otthonában a *Válasz*-vacsorákkal és az urbánus estekkel, ahogy felesége is fogalmaz: „irodalmi szalon lettünk” (CSOMA 2003), maga is mintha ezt a strakai küldetést vinné tovább.

Szabó Lőrinc és Sárközi György nemcsak Straka estjein vettek részt, azokon kívül még pl. a Vajda János Társaság vagy a Hétfői Társaság összejöveteleit látogató és több folyóiratban együtt munkálkodó kortársak, de jóbarátok is voltak: „Sárközi egyébként nagyon kedves barátom volt 1919-től kezdve” (SZABÓ 1990: 269), mely a személyes dokumentumok révén tovább gazdagíthatja a szerzőkről alkotott portrét.

### [BARABÁSOK 1921–24.]

A Markó utcai főreal falain belüli Benedek Marcell-féle önképzőköri foglalkozásból, a gimnázium elvégzése után alakult meg a Barabások csoportosulás, melynek tagjaival (Sárközi György, Szerb Antal, Faludi János, Juhász Vilmos, Szedő Mihály és László) Szabó Lőrinc is kapcsolatot tartott (KÖHÁTI 1971). A

Barabás elnevezést egy korabeli divatos dal adta (KÖHÁTI 1971), de a lehetséges asszociációk között Sárközi György *Siralom* c. versének pár sora is előhívódik, a bibliai utalás mellett a magány kiüttlanságában értelmet kereső lázadás megszólaltatása is: „Nem akarom holt dolgok s fél-élők szerelmét, / Másnak a szíve kellene, másnak, – / Embernek: Krisztusnak vagy Barabásnak!” (SÁRKÖZI 1976: 40). A Szerb Antal által „kis szektának” nevezett csoport hosszú eszmecseréket folytatott érdeklődési területeiről és művészi ambícióiról (POSZLER 1973), mindemellett igyekezett az irodalmi élet résztvevőjévé válni. Rendkívüli sokszínűség jellemezte a csoportot a „vallásos vakbuzgóságtól az anarchikus lázadásig” (POSZLER 1973: 52), mely ugyan sokszor vezetett ellentmondásokhoz, de a lázadó attitűd közös volt bennük, ahogy egy-egy mester iránti rajongásuk is. Ezek közé a mesterek közé tartozott például Claudel, André Gide, Stefan George, Babits, a fiatal Lukács György vagy Füst Milán. Talán nem túlzás azt állítani, hogy a legtöbb, bár így is igencsak csekély számú gimnáziumi és Barabás-kori emlékidézés Szerb Antal feljegyzéseiben és műveiben található, mely jól mutatja, hogy ez az időszak meghatározó korszakká vált az ő pályaképében is. A Barabások, köztük az ő katolicizmus iránti érdeklődését 1921-re vonatkozóan a következőképpen jellemezte: „átmenetileg nagyon vallásosak voltunk, [...]. Többen közülünk szerzetesek lettek, a legkomolyabbak, a legértékesebbek” (PINTÉR 2006: 20). Az *Utas és holdvilág*ban az elbeszélő a következőképp elmélkedik egyik kamasz társa, Ervin megtéréséről, mely a Barabások vallásosságának motivációit is illusztrálhatja: „Hogy miért katolizált? Nyilván azért, mert a katolicizmus számára idegenszerű szépsége vonzotta. És vonzotta a hittételek és erkölcsi parancsok kérlelhetetlen szigorúsága. Azt hiszem, volt benne valami, ami az aszkézis felé vágyódott, mint ahogy más ember élvezetek után sóvárog” (SZERB 1997: 3).

Az előbbieket, valamint Sík Sándor és Babits Mihály nagy hatású versei mellett volt még egy fontos szempont, mely a valláshoz való ragaszkodást erősíthette a Barabásokban, ahogy arra Bálint Klára emlékezik: „A szilárd pont a katolicizmus volt, amelynek világokat átfogó közösségében a maga emberi egzisztenciáját sebezhetetlennek vélte. A közösség nem fogadta be, s nem véletlen, hogy legszűkebb baráti köre az – egy Szabó Lőrinc kivételével – egytől egyig katolizált zsidókból állt” (HAVASRÉTI 2013: 618).

Szabó Lőrinc és Sárközi György hamar kiemelkedett a Barabások közül: ők váltak a csoport központi alakjaivá, majd az irodalomba berobbanó tehetségékké. A két költő azonban nemcsak központot, hanem két teljesen ellentétes pólust alkotott már a kezdetekkor, ezek pedig a féktelen lázadás és a vallásos emelkedettség (POSZLER 1973: 54).

## [KÖZÖS MESTERÜNK, BABITS]

A két költő útja kezdetben azonban nem egyenesen az irodalom felé vezetett. Szabó Lőrinc esetében ez a mérnöki, Sárközinél pedig a jogi tanulmányok rövid kitérőjét jelentette. Mindkettőjükre óriási hatást gyakoroltak Babits Mihály előadásai, de mire őt az egyetemen hallgathatták a katedráról, már csodálattá, rajongássá és mértékké vált szemükben. Szabó Lőrincnek ehhez a Dienes család szolgáltatta a közeget, Sárközi számára pedig a Benedek Marcell-féle foglalkozások, melyeknek keretében *Nyugat* matinékon is részt vettek (KÖHÁTI 1971). Érdekes megfigyelni, hogyan vesz később homlokegyenest eltérő fordulatot Sárközi és Szabó pályájának első szakasza. A kezdeti költői siker ugyanis mintha Sárközinél lenne nagyobb mértékben tapasztalható. Sárközi csupán tizennyolc éves, mikor három költeménye először jelent meg a *Nyugatban* (*Tizennyolcévesek zsoldára, Mint a galamb a tiszta búzát, A halott katona*) (SÁRKÖZI 2014), és ez nem maradt visszhang nélkül. Meglepte Babitsot Sárközi majdnem teljesen önálló jelentkezése (SZABÓ 1984a), egyéni hangja és verstani megoldásai, felfigyelt rá, követte pályájának alakulását, melyet igyekezett is támogatni, így 1918-19 fordulóján felvette, bár egyelőre még kérdőjellel, a kötettel még nem is rendelkező ifjú költőt a Vörösmarty Akadémia tagjainak listájára a fiatal Kassák és Komjáthy neve mellé (SZABÓ 1984a). Babits Szabó Lőrincet pedig lakásába, munkatársává fogadta, tanította. Sárközi Györggyel együtt többszöri vendég Babits-ék előhegyi kis villájában, nevük, melyről Vécs Ottó 1929-es beszámolója is tanúskodik, a veranda falán olvasható a legkiválóbb irodalmi nevek között (BABITS 1997). Szabó Lőrinc Sárközi után egy-másfél évvel később jelentkezett személyesen verseivel Babitsnál, Dienes Kató korábbi közbenjárására hivatkozva. Babits, bár közölhetőnek, hibátlan formájúnak tartotta verseit, türelemre intette. Lőrinc szerint inkább az elveire figyelhetett fel Babits, Sárköziben viszont az egész ember érdekelt (SZABÓ 1947). „Fiatal neveket említett, Sárközi Györgyöt és Komjáthy Aladárt; mélyen alattuk éreztem magamat” (SZABÓ 1984b) – idézi fel a találkozást Szabó Lőrinc. Akárcsak Babits, Szabó is elragadtatással fogadta az első kötet, az *Angyalok harca* verseit, bár a későbbi Sarló kiadáshoz írt előtanulmányban már nem hallgatta el, hogy található egy-két gyengébb költemény is a kötetben és újszerűségük mellett a versek zenéjét olykor Babits „darócruhás” verseihez hasonlította (SZABÓ 1947). Babits vészjóslo mondatát, miszerint a „líra meghalt” a kötethez 1926-ban írt ajánlójában vonta vissza (BABITS 1926). Szabó első kötete, a *Föld, erdő, isten* hamarabb, (már 1922-ben) kiadásra került. *Könyvről könyvre* c. sorozatában Babits Mihály elismerően nyilatkozott a könyvről, a költészet Julien Soreljének nevezte a szerzőt, és ujjongva fogadta annak „klasszicizáló zamatát”, intellektuális voltát, letisztult,

fegyelmezett forma, tartalom és hangzás bravúros megoldásait (BABITS 1973). Ezt követően viszont tizenhét évig nem írt Szabó Lőrincről (SZABÓ 1984b), ami meglepő módon mutatja, mivé vált a különösen szoros barátság: „passzív ellenségességgé” (SZABÓ 1984b: 358) melyből, a *Beszélgetőfüzetek* tanúsága szerint, még a haldokló Babits látogatásakor is érezhetően mindkettőjükben maradt még tüske.

A háború utáni nemzedék mecénása volt Mikes Lajos, aki az *Est-lapok* főszerkesztőjeként biztosított megjelenési lehetőséget a tehetségeknek. Az ő felfedezettjének számít például Gelléri Andor Endre, de a Mikes fiakhoz tartozott Szabó Lőrinc, Pap Károly, Fodor József, Bányai Kornél, Sárközi György is. Anyagi segítséget is nyújtott számukra azért, hogy magas, az inflációt követő honoráriumot adott a megjelenő művekért (KABDEBŐ 1970).

A *Pandora* és a *Fáklya* című lap gárdája is a Mikes fiakból verbuválódott első-sorban és ugyanúgy szabadulni próbáltak Mikes Lajos védőszárnyai és a szűkösségek érzett *Est-lapok* korlátai alól, mint Babits és a *Nyugat* esetében. Bár Szabó Lőrinc kudarcként értékelte, hogy a lapja csak rövid ideig állt fenn, annak felhívásán olvasható, hogy „anyagi erők nem állanak mögötte és tisztán olvasói lelkesedésére épít” (KABDEBŐ 1970: 180–181), ceruzával írt megjegyzése, hogy „akármilyen kis terjedelemre leszűkíthető, esetleg el is hagyható”,<sup>1</sup> a lap sorsát előre sejtő kétség jelentkezése. Közösségteremtő ereje volt igazán fontos, mely a húszas-harmincas évek Hétfői Társaságának is mozgatórugója volt. A Társaság, melyhez Sárközi György és Szabó Lőrinc is csatlakoztak (törzstagok: Halász Gábor, Hevesi András, Ignó Pál, Kerecsényi Dezső, Cs. Szabó László, Márai hétfő esték a Spolarich vendéglőben – Kárpátia), a későbbi „esszéírő nemzedék” néven vált ismertté (GÁL 1972). Összejöveteleiken a nyugati szellemi mozgalmak legfrissebb hírei, kortárs irodalmi élet és egymás írásainak szörszálhasogató kritikái voltak terítéken, francia, angol rajongás, valamint a felvilágosodás tisztelete is közösen jellemezte őket. Bíráló szemmel tekintettek a *Nyugat* nagyjaira (GÁL 1972).

### [„EGY SORNÁL HOSSZABB LEVELET ÍRNI”]

Talán Sárközi béketeremtő attitűdjének, mely később ugyanúgy megfért mind az urbánus, mind a népi csoporttal, ill. szerkesztői és cégvezetői feladatait az irodalom szolgálatába állító elhivatottságának köszönhető, hogy az előforduló sértések és sértődés ellenére sem Babits, sem pedig Szabó és az ő kapcsolatát nem szakította meg hosszú csend. Babitscsal való kapcsolata, az Athenaeum Könyvkiadónál betöltött hivatalánál fogva munkatársi, Sárközi fontos szerepet

1 Szabó Lőrinc *Pandorával kapcsolatos feljegyzése* PIM V-an. V.3827/25.

vállalt Babits írásainak megjelentetésével, ugyanakkor baráti is, hiszen őszintén ír saját munkáiról, betegségeiről és a mindennapi robotról, mely sokszor akadályozta meg abban, hogy a Babits házaspár szívélyes meghívásainak eleget tegyen (BABITS ÉS SÁRKÖZI GYÖRGY 1985). A Szabó Lőrincsel folytatott, hiányosan fennmaradt levelezésben a szerkesztői rutinmunkától kezdve az úti élmények megosztásán át a magánélet apró-cseprő dolgaiig találunk példát. Legtöbbet kapcsolatukról mégis a Szabó Lőrincnének írt levelek árulkodnak. Bár Szabó Lőrinc kissé megütközve a dolgon arról tájékoztatja feleségét, hogy „Sárközinek is megadtam a maga címét, de az azt mondja, hogy nem tud egy sornál hosszabb levelet írni” (KABDEBŐ 1989: 90). Az egy-két fellelhető levél mégis ettől eltérő képet mutat és a legtöbb, Sárközi által írt, főként a szerkesztői székéből fogalmazott levelekkel ellentétben ismeretlen hangon szólnak. Megjelenik a könnyedség, viccelődés, csevegés, leplezetlen őszinteség, és olykor még a közélet pletykái is. Egy 1924-ben Klárának Újtátrafüredre címzett levél Sárközi Szabó Lőrincnél és első születésnapos lányuknál tett látogatásáról ír, és ebben megemlíti, hogyan késték le Lőrincsel a vonatot, és hogyan sikerült végül elfelejtenie felolvasni a kislánynak írt *Csip-csip-csóka* című verset, amely később az erdélyi Cimborában is megjelent.<sup>2</sup>

Szabó Lőrinc feleségéhez írt levele tájékoztat egy a két barát közti konfliktusról is, mely *A Bazilikában szól a harang* című vershez kapcsolódik. A *Sátán műremekei* (1926) kötetben megjelenő vers eredetileg név szerint Sárközinek dedikálva, a kettejük alapbeállítódásában rejlő ellentétre és hosszú, végláthatatlan vitatkozásaikra utal. „Ő idealista, keresztény, szocialista volt, én tüntetően materialista és hazafi” (SZABÓ 1990: 268). A primer szöveget olvasva bőven található egyértelmű utalás az „angyali költőre” és költészetük ellentétes horizontjaira, elvi kérdéseire. Hogy a költőbarátnak fájó volt az egyértelművé és nyílttá tett polémia, arról szintén Klára leveléből értesülünk: „Sárközi igazságtalannak érzi a maga versét. Szeretne is felelni rá, de valószínűleg nem fog. Emberek, idegenek is szóltak neki. Kellemetlen ez” (KABDEBŐ 1989: 646). „Nagyon rosszul esik neki az ügy, de felfüggeszt mindent a lap [az indítandó *Pandora* folyóirat] miatt. Papa [Mikes Lajos] nem közöl a lapban [*Az Est-lapok*] személyes dolgot, a *Nyugat* közölné, de ő nagyon tisztességesen ezt visszautasította, mondván, hogy a *Nyugat*ban Lőrinc ellen nem fog írni. Lehet, hogy majd a *Pandorában* felel a maga versére egy verssel. Ezt én is helyeseltem. Lehet azonban, hogy addig meg is gondolja a dolgot, vagy elévül az egész. Lehet, hogy okosabb lett volna kihagyni a kötetből is. Minek bántani szegény Gyurit? Ő talán mégis a legtisztességesebbek egyike. Az elvi ellentét pedig nem baj sohasem” (KABDEBŐ 1989: 248).

---

2 MTA Ms 2285/368-369

A vers később jelentős változtatáson esett át, Szabó Lőrinc a dedikáció elhagyásának okáról a következőképp nyilatkozik: „így később ezt csak azért hagytam el, mert a könyv megjelenésekor még élt, akárcsak a többi dedikáció élő címzettje, és mert a túlélés-polemizálást nem éreztem szükségesnek ilyen nyíltan továbbra is világgá kürtölni” (SZABÓ 1990: 269). A „Valaki szól:”<sup>3</sup> instrukció könnyen dialogicitást, önkettőződést feltételezne (KULCSÁR-SZABÓ 2010), melynek lehetőségét *Vers és valóság* című írásában Szabó Lőrinc maga zárja ki: „A bennünket néző »munkás vagy munkanélküli« természetesen saját magam voltam” (SZABÓ 1990: 269).

A két költő közötti ars poetica ellentétre vonatkoztatható kijelentést olvashatunk Sárközitől az általa „bámulattal és ellenszenvvel” olvasott *Kalibánról*, az Atheneum Kiadónál megjelent Szabó-kötetről, melynek köszönhetően a legnagyobbak közé emeli a kortársak között, másrészt mégis talál olyan költeményeket, amelyek „élmény-tartalma értéktelen” (SÁRKÖZI 1924: 2). A *Sátán műremekeivel* kapcsolatban kifogásolja, hogy csak a követelő vágy variációt tartalmazza, miközben előző köteteinek témaköre tágabb volt (KABDEBŐ 1989: 140). Sokatmondó Szabó Lőrinc ezzel kapcsolatos mondata: „Én azonban örültem neki, mert félreérthetetlen elismerése volt annak, hogy én vagyok az első” (KABDEBŐ 1989: 141). Az 1927-ben megjelenő Sárközi kötet, a *Váltott lélekkel* táján közeledik egymáshoz a két költészeti és ars poetica. Szabó Lőrinc a következőképpen fogalmaz: „Most se hiszem, hogy tévedtem a tényekben, de sajnálom és siratom régi szavaimat, régi kifogásaimat, sajnálom és irigylem régi baráti ellenfelemet, a régi Sárközit, az angyalok hőjét. Mert közben Sárközi elhagyta az angyalokat,” – Sárközi ugyanis az égből a földre zuhan, nyoma sincs a kötetben a barokkos, áradó hangzásnak, idealizmusnak, magával vívódó, keserű számvetés, melyben a népi érdeklődés mellett felüti fejét az én és a világ oppozíciója, mely következő kötete ciklusrendjében még élesebben szétválík egymástól: *Falu, Város, Ország, Én, Te*. „ahogy én is megundorodtam – írja Szabó Lőrinc – ideálot a földön keresni; ő az élethez közeledett, én az életet hagyom el s talán feleúton van ez a verskötet, amelyben most találkoztunk” (SZABÓ 2013: 275).

### Kiadások

SÁRKÖZI György 1976. *Ég s föld között*. Összegyűjtött versei és versfordításai. Kóhádi Zsolt szerk. Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó

3 Szabó Lőrinc: *A Bazilikában zúg a harang*. <http://krk.szabolorinc.hu/>

## Irodalom

- BABITS Mihály 1926. Angyalok harca, Sárközi György könyve, Athenaeum-kiadás. = *Nyugat*, 7. <http://epa.oszk.hu/00000/00022/00392/12124.htm>, Letöltve: 2016. március 22.
- BABITS Mihály 1973. Egy új költő. In: *Könyvről könyvre*. Szerk. Belia György. Budapest, Magyar Helikon. 31–33.
- BABITS és SÁRKÖZI GYÖRGY 1985. *Levelek, tanulmányok*. Szerk. Téglás János. Budapest, Zrínyi Nyomda
- BABITS Mihály 1997. „Itt a halk és komoly beszéd ideje.” *Interjúk, nyilatkozatok, vallomások*. Szerk. Téglás János. Celldömölk, Pazu-Westermann Kiadó Kft.
- CSOMA Borbála 2003. „Hidat verj, ne éket”. *Anton Straka kulturális és irodalomszervező tevékenysége a budapesti tíz év tükrében*. Budapest, Korma
- GÁL István 1972. Halász Gábor életrajzához és példaképéhez. = *Irodalomtörténet*, 2: 305–323.
- HAVASRÉTI József 2013. *Szerb Antal*. Budapest, Magvető Kiadó
- KABDEBŐ Lóránt 1970. *Szabó Lőrinc lázadó évtizede*. Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó
- KABDEBŐ Lóránt, szerk. 1989. *Harminchat év. Szabó Lőrinc és felesége levelezése (1921–1944)*. Budapest, Magvető Kiadó
- KŐHÁTI Zsolt 1971. *Sárközi György*. Budapest, Akadémia Kiadó
- KULCSÁR-SZABÓ Zoltán 2010. *Tükkörszínháttéka agyadnak. Poétikai problémák Szabó Lőrinc költészetében*. Budapest, Ráció
- PINTÉR Krisztina 2006. „Különös táj a lelked...”. *A csoda-motívum jelenléte Szerb Antal életében és munkásságában. III.* „A szellem szabadsággarca” (1923–34). = *Börzsönyi Helikon*, 1: 17–31.
- POSZLER György 1973. *Szerb Antal*. Budapest, Akadémiai Kiadó
- SÁRKÖZI György 1924. Szabó Lőrinc: Kalibán! = *Nyugat*, 5. <http://epa.oszk.hu/00000/00022/00354/10736.htm>. Letöltve: 2016. február 15.
- SÁRKÖZI Mátyás 2014. Molnár Ferenc, Sárközi György és a Nyugat. In: SÁRKÖZI Mátyás: *Túl az ezrediken*. Válogatott tárcák, cikkek, kritikák. Pécs, Jelenkor
- SZABÓ Lőrinc 1947. *Sárközi György „Összes verse és kisebb műfordításai”*. Budapest, Sarló
- SZABÓ Lőrinc 1984a. *Könyvek és emberek az életben. Prózai írások*. Budapest, Magvető Kiadó
- SZABÓ Lőrinc 1984b. Babits műhelyében. In: SZABÓ Lőrinc: *Könyvek és emberek az életben. Prózai írások*. Budapest, Magvető Kiadó. 355–365.
- SZABÓ Lőrinc 1990. *Vers és valóság. Összegyűjtött versek és versmagyarázatok*. Szerk. Kabdebő Lóránt. Budapest, Magvető Kiadó
- SZABÓ Lőrinc 2013. Sárközi György új versei. In: SZABÓ Lőrinc: *Irodalmi tanulmányok, előadások, kritikák*. Szerk., jegyz., utószó KEMÉNY Aranka. Budapest, Osiris Kiadó
- SZERB Antal 1997. *Utas és holdvilág*. <http://mek.oszk.hu/01000/01080/01080.htm> 3. fejezet. Letöltve: 2016. március 22.



Timea TAKAČ

## „PRIČA O NEBU, O ZEMLJI, / IPAK SU SAVEZNICI”

### Relacija Lerinca Saboa polaznika i Đerđa Šarkezija

U crnom notesu Antona Štrake pored Lerinca Saboa i ime Đerđa Šarkezija se spominje na istoj stranici na listi prisutnih ili među autorima recitovanih pesama na kulturnim večerima. Vežanost Lerinca Saboa za večeri petkom i za učešće na njima je jasna, međutim, na koji način se vezivao Đerđ Šarkezi za te prilike, i koja je bila njegova uloga na njima? Na koji način se formirao put stvaralaštva Lerinca Saboa i Đerđa Šarkezija, odnosno njihova relacija pre ovog perioda?

Imena Lerinca Saboa i Đerđa Šarkezija ne povezuju samo uspomene na kulturne večeri. Njihove karijere su krenule skoro istovremeno. Bili su večiti međusobno inspirišući i takmičarski partneri u diskusiji, čiji je jedan momenat u svojoj pesmi *A bazilikában zúg a harang* [U bazilici zvona tutnje] Lerinc Sabo efektivno i verodostojno fiksirao. U sklopu težnji generacije pisaca koja se javila nakon Drugog svetskog rata njih dvojica su našli saveznika jedan u drugom, o tome svedoči i njihovo aktivno učešće u generacijskoj diskusiji vođenoj sa Babičem, odnosno njihove zajedničke aktivnosti unutar časopisa. Mada njihovo prijateljstvo u to doba (povodom jevrejskog pitanja) nije ostalo netaknuto, kao ni usled surovosti kasnijeg perioda (proces protiv Lerinca Saboa), i njihovi publicistički tekstovi svedoče o međusobnom praćenju stvaralačkog puta onoga drugoga, o međusobnom stručnom vrednovanju, odnosno o solidarnosti koja se protezala iza tonaliteta i redova.

Koristeći svedočanstva ličnih dokumenata i prepiski, aktuelna studija predstavlja pokušaj da se skicira učešće Đerđa Šarkezija na večerima petkom, odnosno njegova relaciju prema Lerincu Sabou, kao i počeci njihovog stvaralačkog puta, ujedno pozivajući čitaoca na dalja istraživanja.

*Cljučne reči:* Anton Štraka, crni notes, Lerinc Sabo, Đerđ Šarkezi, kulturne večeri.

Timea TAKÁCS

## “THIS ONE TALKS ABOUT THE SKY THAT ONE ABOUT THE LAND, / STILL THEY ARE ALLIES”

### The relation of Lőrinc Szabó and György Sárközi

In Anton Straka's black diary, beside Lőrinc Szabó György Sárközi is also mentioned on the same attendance sheet with the authors of poems being recited on culture nights. The linkage of Lőrinc Szabó to the Friday nights and his participation is evident, but how was György Sárközi engaged to these occasions and what role did he play there? How was Lőrinc Szabó's and György Sárközi's former career set up, and what was their relation to each other like?

The name of Lőrinc Szabó and György Sárközi are not only connected by the memories of the culture nights. Their career practically started at the same time.

They were inspiring, competitive, eternal debating partners for each other. One moment of which effectively and authentically snatched it was Lőrinc Szabó's poem entitled *A bazilikában zúg a harang* [The bell rings in the basilica]. In the endeavours of the author generation arising after the big war, they found an ally in each other. This is traceable in their active participation in the generation debate continued with Babits, respectively their joint action in the journal. Although the era did not leave their friendship untouched (Jew issue) and later the act of cruelty of the succeeding generations (Lőrinc Szabó's lawsuit), their publicistic writings are evidence of following closely the other's career, the peer review, and of solidarity lying close behind the lines and tone.

By utilising the evidences of personal documents and correspondences, the present study makes an attempt at outlining György Sárközi's participation on Friday nights, respectively his relation to Lőrinc Szabó and their career start, by inviting the reader to further researches.

*Keywords:* Hungarian literature, generation debate, literary life.